

**Рейтинговий звіт PUMB 001-031
про оновлення кредитного рейтингу та рейтингу надійності
банківських вкладів (депозитів)**

Об'єкт рейтингування	АТ «ПУМБ»
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія	оновлення
Дата визначення:	11.06.2009 р.
Дата оновлення:	22.02.2024 р.
Кредитний рейтинг:	uaAAA
Прогноз:	стабільний

Наданий у результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Для проведення процедури оновлення кредитного рейтингу та рейтингу надійності банківських вкладів (депозитів) агентство «Кредит-Рейтинг» використовувало фінансову звітність АТ «ПУМБ» за 2022-2023 рр., а також внутрішню інформацію, надану Банком у ході рейтингового процесу.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, що надана самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства. Було проаналізовано інформацію стосовно усіх істотних аспектів діяльності банку. Дані балансу та звіту про фінансові результати наведено у Додатках до цього рейтингового звіту.

Рейтингове агентство не проводить аудиторську перевірку наданої клієнтом інформації.

Положення звіту щодо тенденцій розвитку ринків, на яких працює клієнт, та ризиків, притаманних цим ринкам, ґрунтуються на ринкових умовах і чинниках, що діяли на момент написання звіту.

Рейтинговий звіт не є рекомендацією щодо купівлі або продажу цінних паперів. ТОВ «Кредит-Рейтинг» не несе відповідальності за результати кредитних, інвестиційних або господарських рішень третіх осіб, прийнятих виключно на основі інформації звіту.

Деякі кількісні дані, які аналізуються у звіті, наведені після відповідного округлення. У зв'язку з цим, значення певних показників, що наводяться в звіті більше одного разу, можуть не збігатися, а підсумкові значення окремих показників можуть не відповідати арифметичній сумі їх складових.

Визначення поточного рейтингу

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом **uaAAA** характеризується найвищою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами.

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рейтинг надійності банківських вкладів (депозитів) «5» – найвища надійність. Банк надійний, мінімально чутливий до впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних факторів. Ймовірність виникнення проблем із своєчасним поверненням вкладу дуже низька.

Рейтингова історія

Історія кредитного рейтингу АТ «ПУМБ»

Дата	11.06.2009	03.06.2010	09.08.2011	24.11.2011	27.03.2018	28.08.2018
Рівень рейтингу:	uaBBB	uaA	-	uaAA-	uaAA-	uaAA+
Прогноз:	стабільний	стабільний	-	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія:	визначення	підвищення	призупинення	підвищення	підтвердження	підвищення

Дата	14.03.2019	30.07.2019	28.02.2022	15.08.2023	22.02.2024
Рівень рейтингу:	uaAA+	uaAAA	uaAAA	uaAAA	uaAAA
Прогноз:	позитивний	стабільний	негативний	негативний	стабільний
Рейтингова дія:	підтвердження зі зміною прогнозу	підвищення зі зміною прогнозу	підтвердження зі зміною прогнозу та внесенням до Контрольного списку	підтвердження зі збереженням у Контрольному списку	підтвердження зі зміною прогнозу та виключенням із Контрольного списку

Історія рейтингу надійності банківських вкладів (депозитів) АТ «ПУМБ»

Дата	11.06.2009	09.08.2011	24.11.2011	22.02.2024
Рівень рейтингу	4	-	5	5
Рейтингова дія	визначення	призупинення	підвищення	підтвердження

Рівень кредитного рейтингу АТ «ПУМБ» підтримується:

- суттєвим обсягом коштів, залучених від пов'язаних осіб;
- диверсифікацією ресурсної бази Банку за основними кредиторами;
- диверсифікацією клієнтського кредитного портфеля за основними позичальниками;
- прийнятною валютною структурою ресурсної бази та клієнтського кредитного портфеля;
- диверсифікацією корпоративного кредитного портфеля та коштів суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності;
- диверсифікацією банківського бізнесу, яка зменшує чутливість Банку до зовнішніх та внутрішніх чинників, що можуть негативно вплинути на фінансовий результат;
- високими показниками ефективності діяльності;
- наявністю розгалуженої регіональної мережі та розвинутого карткового бізнесу, що сприяє збереженню клієнтської бази та утриманню конкурентних позицій.

Рівень кредитного рейтингу АТ «ПУМБ» обмежується:

- активними військовими діями на території України, що негативно впливають на економічний стан країни та її фінансову стабільність і, як наслідок, з високою вірогідністю можуть призвести до погіршення показників діяльності Банку.

Основні фінансові показники АТ «ПУМБ»

Показник	01.01.20	01.01.21	01.01.22	01.01.23	01.04.23	01.07.23	01.10.23	01.01.24
Активи, млн. грн.	55403,25	75263,95	104648,82	111774,37	111870,06	125550,94	135086,37	153334,47
Кредитно-інвестиційний портфель, скоригований на суму резервів, млн. грн.	45413,07	60087,63	86276,69	83223,53	75406,35	98049,77	108443,12	127314,91
Кошти клієнтів, млн. грн.	42356,33	56264,19	79341,66	88716,12	92126,88	103305,52	109566,66	124781,79
Власний капітал, млн. грн.	9069,21	9709,71	12561,29	11696,38	13359,33	15716,12	18011,93	17389,56
Доходи, млн. грн.	10801,95	12147,21	15717,91	21424,78	5590,47	11660,40	18684,87	25809,95
Витрати, млн. грн.	8178,93	9513,41	11530,32	21822,50	4045,25	7983,87	13003,90	21854,69
Чистий операційний дохід, млн. грн.	7427,10	8616,51	11416,33	15032,30	3427,14	6974,27	10991,60	15354,42
Прибуток до сплати податку, млн. грн.	3184,54	3196,59	5111,27	-485,34	1884,42	4483,58	6936,55	8237,02
Чистий прибуток, млн. грн.	2623,02 ¹	2633,79 ²	4187,59 ³	-397,72 ⁴	1545,22	3676,53	5680,97	3955,27
Доходність активів, %*	4,73	3,50	4,00	-	-	-	-	2,58
Доходність капіталу, %*	28,92	27,13	33,34	-	-	-	-	22,75

¹ фінансовий результат, підтверджений аудиторським висновком за МСФЗ 2 603,72 млн. грн.

² фінансовий результат, підтверджений аудиторським висновком за МСФЗ 2 608,09 млн. грн.

³ фінансовий результат, підтверджений аудиторським висновком за МСФЗ 4 187,59 млн. грн.

⁴ фінансовий результат, підтверджений аудиторським висновком за МСФЗ (397,72 млн. грн.)

* значення на звітну дату

Зміст

РЕЗЮМЕ	7
1. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ	13
2. ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ	15
2.1. Джерела формування ресурсів.....	15
2.1.1. Капітал.....	15
2.1.2. Зобов'язання.....	16
2.2. Напрями розміщення коштів.....	18
2.2.1. Активи	18
2.3. Ліквідність	23
2.4. Фінансові результати діяльності	24
3. УРАЗЛИВІСТЬ БАНКУ ДО ОКРЕМИХ ВИДІВ РИЗИКІВ	26
ВИСНОВОК	28
ДОДАТКИ.....	29
Додаток до Рейтингового звіту №1	30
Додаток до Рейтингового звіту №2.....	31

Резюме

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК» (далі – АТ «ПУМБ» або Банк) зареєстровано НБУ в грудні 1991 року. В 2011 році до АТ «ПУМБ» було приєднано ПАТ «Донгорбанк», у 2015 році – АТ «БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ».

Банк має статус відповідальної особи Банківської групи АТ «ПУМБ», до складу якої входять АТ «ПУМБ» та ПрАТ «УАСК АСКА–Життя».

АТ «ПУМБ» належить до групи банків з приватним капіталом та є універсальним банком. Згідно з ліцензією НБУ Банк може виконувати повний спектр банківських операцій, включаючи залучення депозитів та надання кредитів, інвестування в цінні папери, платіжне обслуговування в Україні та переказ коштів за кордон, операції з обміну валют, випуск та процесінг операцій з платіжними картками. АТ «ПУМБ» співпрацює з банківськими установами України та зарубіжжя, має широку мережу кореспондентських відносин з банками-кореспондентами інших країн. Клієнти мають доступ до широкої продуктової лінійки та ряду сервісів, серед яких: Інтернет-банкінг PUMB online, мобільний і транзакційний банкінг, факторинг та документарні операції.

Банк має сертифікат відповідності комплексної системи захисту інформації в депозитарних системах обліку, що підтверджує відповідність вимогам законодавства щодо захисту інформації при її обробці в інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах депозитарного обліку банку. З 29 травня 2020 року Банк почав використовувати сервіс додаткового захисту Visa Secure з оновленим протоколом 3-D Secure 2.1 (EMV 3-D Secure)⁵ для карток Visa. В червні 2023 року Банк успішно завершив процес сертифікації згідно міжнародного стандарту безпеки PCI DSS (Payment Card Industry Data Security Standard), розробленого з метою захисту даних платіжних карток та безпеки проведення операцій за ними. Банк забезпечує повну конфіденційність, цілісність та безпеку даних клієнтів, а також здатен вчасно виявляти та запобігати потенційним загрозам безпеки.

З 1 квітня 2023 року Банк перейшов на нове покоління Системи електронних платежів НБУ (СЕР-4.0) та запровадив міжнародні стандарти ISO 20022 для платежів у національній валюті.

АТ «ПУМБ» є об'єктом критичної інфраструктури в банківській системі України, має статус системно важливого банку та статус уповноваженого банку по зберіганню запасів готівки НБУ, статус уповноваженого банку на виплату пенсій, грошової допомоги та зарплати працівникам бюджетних установ, учасником програми державної підтримки сільськогосподарських підприємств та програми «Доступні кредити 5-7-9%».

АТ «ПУМБ» є першим в Україні банком, який почав надавати послуги власникам

⁵ оновлений протокол обробки інтернет-транзакцій, призначений для додаткової безпеки платежів (захист від несанкціонованого використання даних картки) під час здійснення покупок в Інтернет-магазинах з використанням платіжної картки

домінуючого контрольного пакета акціонерних товариств за процедурою squeeze-out. Корпоративні клієнти користуються інноваційним сервісом «Онлайн ЕЦП», який дозволяє підписувати платежі в інтернет-банкінгу та інші документи за допомогою електронно-цифрового підпису в будь-якому браузері. В 2020 році Банк завершив інтеграцію сервісу Liga: REPORT для юридичних осіб в інтернет-банкінгу ПУМБ Online (клієнти отримали можливість подавати звітність до контролюючих органів онлайн без додаткової авторизації в системі партнера), став першим банком, що приєднався до онлайн-платформи ФАКТОРИНГ ХАБ, створеної спеціально для швидкого і зручного погодження фінансування постачальників на умовах відстрочки платежу для участі у тендерах (всі потенційні постачальники ще до участі у публічних закупівлях Prozorro отримали можливість формувати заявки на факторингові послуги та, у разі їх погодження, брати участь у тендері, знаючи завчасно, що банк надасть їм фінансування), запровадив відкриття рахунків онлайн у рамках нової банківської програми підтримки малого бізнесу – «Дамо кризі бій» (верифікація відбувається дистанційно через відеопотік, гарантуючи безпеку та захищеність), клієнти отримали доступ до інтернет-банкінгу «ПУМБ Online для підприємців».

Приватні клієнти Банку мають можливість оплачувати товари та послуги через сервіси Google Pay, Garmin Pay, Apple Pay, Swatch Pay та Xiaomi Pay. Банк працює у сфері швидкісних грошових переказів «Money Gram», «Western Union» та «RIA».

Впроваджуючи інноваційні сервіси для забезпечення максимального комфорту клієнтів під час отримання послуг, з вересня 2021 року Банк розпочав обслуговування клієнтів з використанням е-паспорта громадянина України або е-паспорта для виїзду за кордон у мобільному застосунку Дія. У 2022 році можливість віддаленого відкриття рахунку в інтернет-банкінгу та мобільному додатку «ПУМБ Digital Business» за допомогою застосунку Дія отримали фізичні особи-підприємці.

У минулому році доступними стали міжнародні та внутрішньоукраїнські перекази коштів через «PRIVATMONEY».

Регіональна мережа АТ «ПУМБ», що станом на початок поточного року охоплювала майже всі регіони України та налічувала 221 діючу точку продажів, у т. ч. 6 регіональних центрів, відіграє важливу роль у залученні клієнтів та є основним каналом надання послуг клієнтам банку. Найбільша кількість структурних підрозділів налічується в м. Києві, Дніпропетровській, Одеській, Запорізькій, Львівській, Харківській та Київській областях. Головний офіс Банку знаходиться у м. Києві. Роботу 52 відділень, що розташовані в Донецькій, Запорізькій, Луганській і Херсонській областях, а також представництва, що розташоване за межами України, тимчасово призупинено.

Клієнтами Банку є велика кількість приватних осіб та підприємств різних галузей економіки. Вагому роль у розширенні клієнтської бази відіграє картковий бізнес. Банк є принциповим членом МПС Visa і MasterCard та працює на власному процесинговому центрі, який є одним із найбільших операторів послуг у сфері емісії та обслуговування БПК (обслуговує понад 1 300 банкоматів, понад 300 ПТКС та понад 11 900 терміналів АТ «ПУМБ» і 16 банків-партнерів, об'єднаних загальним брендом «Радіус»). Добре розвинена інфраструктура обслуговування БПК, а також

приналежність Банку до фінансово-промислової групи сприяють залученню підприємств на обслуговування за зарплатними проектами. В 2018 році процесинговий центр Банку завершив інтеграційні роботи та тестування з Центральним маршрутизатором і розрахунковим кліринговим центром НПС «ПРОСТІР», тим самим реалізувавши можливість обслуговування платіжних карток НПС «ПРОСТІР» власною інфраструктурою та інфраструктурою банків-партнерів. У грудні 2022 року Банк долучився до так званого «банкоматного національного роумінгу», який за ініціативою НБУ запровадили найбільші українські банки. Зазначена програма передбачає встановлення єдиних розширених лімітів та скасування додаткових комісій на зняття готівки власниками карток інших банків у банкоматах.

Основним акціонером АТ «ПУМБ» є ТОВ «СКМ Фінанс» (володіє 92,3422% акцій), що входить до складу потужної фінансово-промислової групи «СКМ», яка контролюється громадянином України паном Р. Л. Ахметовим.

Активні операції фінансуються клієнтськими коштами та власним капіталом. Нарощення обсягу останнього впродовж тривалого часу відбувалося за рахунок ефективної діяльності фінансової установи. Суттєвий обсяг відрахувань на формування резервів під очікувані збитки від наслідків військових дій, що відбуваються на території України, за підсумками 2022 року чинив тиск на обсяг власних коштів. Разом з тим, згідно з результатами оцінки стійкості банку, сформованими НБУ на основі балансу АТ «ПУМБ» станом на 1 січня 2023 року, потреби в нарощенні капіталу Банк не мав. У минулому році діяльність Банку була прибутковою, проте позитивна динаміка власного капіталу у II півріччі була перервана підвищенням базової ставки податку на прибуток. Якість власного капіталу АТ «ПУМБ» добра, показники достатності капіталу прийнятні. Разом з тим, не виключено, що на показники капіталізації чинитиме тиск формування резервів на покриття збитків від зменшення корисності активів, зумовлене погіршенням фінансового стану позичальників, на яких суттєвий негативний вплив чинять військові дії.

Основу ресурсної бази формують кошти клієнтів. Кошти банків представлено залишками на кореспондентських рахунках інших банків, здебільшого у ВКВ та кредитом овернайт у національній валюті.

Банк має досвід успішної співпраці з НБУ – в 2020-2022 рр. під забезпечення ОВДП Банк залучав довгострокові кредити рефінансування. Зобов'язання перед регулятором у I кварталі минулого року було виконано достроково в повному обсязі.

Диверсифікуючи ресурсну базу, Банк залучав кошти бюджетних установ та позабюджетних фондів, а починаючи з 2016 року розміщував ощадні (депозитні) сертифікати. Зобов'язання перед кредиторами виконано в повному обсязі.

Клієнтський портфель, приріст обсягу якого за підсумками 2022 й 2023 років, без урахування девальвації національної валюти, становив близько 3% та близько 39% відповідно, переважно сформовано коштами суб'єктів господарювання, що диверсифіковані за видами економічної діяльності. Залежності від коштів приватних осіб Банк не має – останніми сформовано 31% пасивів. Залучаються кошти здебільшого в національній валюті та на короткостроковій основі.

Якість ресурсної бази АТ «ПУМБ» задовільна. Суттєвий обсяг коштів клієнтів на вимогу підвищує чутливість Банку до ризику ліквідності. Відсутність залежності Банку від коштів приватних осіб нівелює чутливість до негативної, у т. ч. неперевіреної інформації, диверсифікація ресурсної бази за основними кредиторами – чутливість до ризику ліквідності, а структура ресурсної бази за видом валют – чутливість до валютно-курсових коливань.

Клієнтський кредитний портфель та високоліквідні активи є основними складовими активів Банку. Високоліквідні активи, що на звітну дату перевищували половину валюти балансу, переважно представлено високоліквідними цінними паперами (формували понад 39% валюти балансу) та коштами на кореспондентських рахунках, відкритих в інших банках, здебільшого в банках-нерезидентах інвестиційного класу. Кошти на коррахунку в НБУ підтримуються в обсязі, достатньому для поточного обслуговування клієнтів та виконання власних зобов'язань.

Портфель міжбанківських активних операцій сформовано депозитом овернайт у ВКВ, розміщеним в банку-нерезиденті інвестиційного класу.

У портфелі цінних паперів превалюють депозитні сертифікати НБУ й ОВДП у національній валюті. В минулому році Банк придбав боргові цінні папери нерезидентів – емітентів інвестиційного класу. Обсяг акцій установ інфраструктури фінансових ринків залишається незначним.

Реальне (без урахування валютно-курсових коливань та відсотків, нарахованих за користування кредитними коштами) скорочення клієнтського кредитного портфеля за підсумками 2022 року та приріст за підсумками минулого року перевищували 8% та 2% відповідно.

АТ «ПУМБ» орієнтовано переважно на кредитування корпоративних клієнтів, питома вага кредитів роздрібного бізнесу складає менше 22%. За цільовим спрямуванням переважають кредити у поточну діяльність.

Клієнтський кредитний портфель диверсифікований за основними позичальниками, а кредитний портфель суб'єктів господарювання – за видами економічної діяльності.

Кредити в іноземній валюті формують менше 23% клієнтського кредитного портфеля. У розрізі позичальників, що мають валютну заборгованість, переважають суб'єкти господарювання, у т. ч. позичальники, що входять до складу найбільших. Відсутність валютних надходжень у окремих позичальників підвищує чутливість Банку до валютного та кредитного ризиків.

З метою підтримання якості активів на прийнятному рівні юридична служба Банку на постійній основі проводить роботу щодо примусового стягнення проблемної заборгованості. Кредити окремих позичальників було погашено позичальниками та/або поручителями, певну суму заборгованості було відшкодовано шляхом реалізації забезпечення, або шляхом прийняття останнього на баланс Банку. Виходячи з фінансових можливостей позичальників, певний обсяг проблемної заборгованості було реструктуризовано. Мало місце й переуступлення проблемної заборгованості третім особам та списання безнадійної до повернення заборгованості.

Станом на початок 2022 року питома вага 10 класу заборгованості юридичних осіб та 5 класу заборгованості фізичних осіб становила 7,26%, проти 3,82% простроченої заборгованості.

Активні військові дії негативно позначилися на платоспроможності окремих позичальників – питома вага 10 класу заборгованості юридичних осіб та 5 класу заборгованості фізичних осіб впродовж 2022 року зросла більше ніж на 18 в. п. та станом на 1 січня 2023 року становила 25,35%. Зважаючи на зазначене, на формування резервів під очікувані збитки було спрямовано 10 322,35 млн. грн. Станом на 1 січня 2023 року клієнтський кредитний портфель покривався сформованими резервами на 26,1%, проти 9,14% станом на 1 січня 2022 року.

Впродовж минулого року мало місце списання Банком безнадійної до повернення заборгованості за кредитами. Зважаючи на зазначене та враховуючи незначне збільшення обсягу кредитного портфеля клієнтів, питома вага 10 класу заборгованості юридичних осіб та 5 класу заборгованості фізичних осіб зменшилася більше ніж на 12 в. п. та станом на 1 січня 2024 року становила 12,95%, проти 9,52% простроченої заборгованості. Рівень резервування клієнтського кредитного портфеля на звітну дату становив 12,47%. Таким чином, проблемна заборгованість покривалася сформованими резервами майже повністю, проте, не виключено, що їх обсяг може виявитись недостатнім для покриття ймовірних втрат. Ефективність діяльності Банку є високою, однак Агентство не виключає, що доформування резервів чинитиме тиск на обсяг власних коштів.

Якість активів АТ «ПУМБ» задовільна, менше 8% валюти балансу формують неробочі активи, серед яких майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя, інвестиційна нерухомість та активи, утримувані для продажу. Зважаючи на ризики, які приймає Банк в поточних умовах, вірогідність її погіршення є високою. Ситуація пом'якшується незначним обсягом активних операцій з пов'язаними з Банком особами та високими показниками ефективності діяльності.

Операції з пов'язаними сторонами здебільшого носять ресурсний характер: залучені кошти формували понад 14% зобов'язань, заборгованість за наданими кредитами – менше 2% клієнтського кредитного портфеля та/або 0,55% активів.

Ефективність діяльності Банку впродовж аналізованого періоду була високою, а фінансовий результат, за виключенням 2022 року, позитивний. Збиткова діяльність за підсумками 2022 року зумовлена суттєвим обсягом відрхувань на формування резервів під очікувані збитки від наслідків військових дій, що відбуваються на території України.

Рейтинг надійності банківських вкладів (депозитів) АТ «ПУМБ» враховує позицію на ринку, показники капіталізації, структуру та якість ресурсної бази, якість активів та показники ліквідності й ефективності діяльності установи. Основні показники, що характеризують власну платоспроможність установи, наразі перебувають на задовільному рівні, обсяг ринкового фіндування (залучені ресурси, не пов'язані з власниками установи) є значним.

АТ «ПУМБ» має запас міцності за більшістю пруденційних нормативів НБУ та, як системно важливий банк, дотримується підвищених вимог щодо окремих пруденційних нормативів НБУ. Враховуючи збереження складної економічної ситуації та часті зміни вимог банківського законодавства, контроль за ризиками є актуальним для Банку. АТ «ПУМБ» притаманні спільні ризики для банківської системи. Разом з тим, уразливість банківської установи до окремих ризиків розцінюється на індивідуальній основі, виходячи із моделі внутрішньої організації, активності Банку на окремих ринках, управління активними та пасивними операціями, а також якості вкладень і стабільності пасивної бази. Наразі Банк має підвищену чутливість до кредитного ризику, а також до ризику ліквідності, чутливість до інших індивідуальних ризиків є помірною.

Основні напрями розвитку АТ «ПУМБ» в рамках Стратегії: фокус на побудову ефективної та стабільної банківської моделі, концентрація на двох основних клієнтських сегментах: корпоративному та роздрібному, диверсифікація ресурсної бази за джерелами залучення коштів та кредитного портфеля за основними позичальниками та видами економічної діяльності, забезпечення високих показників ліквідності, контроль ризиків та утримання витрат на формування резервів під нові кредитні операції на запланованому рівні за рахунок жорстких критеріїв відбору позичальників, впровадження найкращих стандартів банківського сервісу.

Разом з тим, суттєвий вплив на діяльність Банку та на Стратегію його розвитку матимуть військові дії, які з 24 лютого 2022 року тривають на території України. Терористичні атаки країни-агресора на об'єкти української енергетичної інфраструктури, руйнування та знищення інфраструктури населених пунктів, втрата підприємств та організацій, розрив ланцюгів поставок та втрати робочої сили через участь у обороні країни та вимушену міграцію, у т. ч. й в інші країни, скорочення посівних площ створюють умови для дефіциту товарів, зменшення реальних доходів, підвищення інфляції й зниження платоспроможності позичальників та, відповідно, негативно впливатимуть на якість активів. Певною мірою негативний тиск на економіку країни може зменшити нерівномірний вплив війни на суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності. Разом з тим, значне зниження цін на основні товари українського експорту та логістичні труднощі негативно впливають на експортні надходження. Економічна стабільність та відновлення економіки України, значною мірою буде залежати від тривалості збройної агресії, швидкості деокупації територій та подальшої підтримки міжнародної спільноти й партнерів. Наразі, зважаючи на тривалість бойових дій, які потребують значного фінансування, та недостатність внутрішніх ресурсів для виконання всіх бюджетних потреб, міжнародна підтримка є критичною для України. Окремо слід зауважити, що останнім часом спостерігається посилення ризиків неритмічності її надходження та зниження обсягів.

1. Інформація щодо діяльності Банку

АТ «ПУМБ» зареєстровано НБУ в грудні 1991 року. У квітні 1992 року Банк почав здійснювати банківські операції. В 2011 році до АТ «ПУМБ» було приєднано ПАТ «Донгорбанк», у 2015 році – АТ «БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ».

АТ «ПУМБ» входить до групи найбільших банків України та є універсальним банком. Згідно з ліцензією НБУ Банк може виконувати повний спектр банківських операцій, включаючи залучення депозитів та надання кредитів, інвестування в цінні папери, платіжне обслуговування в Україні та переказ коштів за кордон, операції з обміну валют, випуск та процесінг операцій з платіжними картками.

АТ «ПУМБ» є відповідальною особою банківської групи АТ «ПУМБ», структура власності якої у 2022 році зазнала змін. Контролером банківської групи, до складу якої наразі входять АТ «ПУМБ» та ПрАТ «УАСК АСКА–Життя», є громадянин України пан Рінат Леонідович Ахметов.

Раніше у складі банківської групи АТ «ПУМБ» перебували ПрАТ «УАСК АСКА» та ПрАТ «Страхова компанія АСКО-Донбас Північний», попередніх домовленостей щодо продажу яких було досягнуто 22 листопада 2021 року. Покупцем стали акціонери Страхової компанії «ВУСО». Завершення угоди та перехід корпоративних прав до покупця відбулося в 2022 році після проведення всіх передбачених законом процедур та отримання дозволів і узгоджень із НБУ.

Істотну участь у статутному капіталі АТ «ПУМБ» має ТОВ «СКМ Фінанс», якому належить 92,3422% акцій. ТОВ «СКМ Фінанс» є дочірньою компанією АТ «Систем Кепітал Менеджмент», яка здійснює загальне стратегічне управління фінансовими інститутами групи «СКМ». Група «СКМ» є однією з найбільших фінансово-промислових груп України, до складу якої входить велика кількість підприємств та організацій різних галузей економіки. Група контролюється громадянином України паном Рінатом Леонідовичем Ахметовим.

Загальнонаціональна регіональна мережа АТ «ПУМБ» станом на початок поточного року налічувала 221 діючу точку продажів, у т. ч. 6 регіональних центрів. Роботу 52 відділень, що розташовані в Донецькій, Запорізькій, Луганській і Херсонській областях, а також представництва, що розташоване за межами України, тимчасово призупинено. Регіональна мережа відіграє важливу роль у залученні клієнтів та є основним каналом надання послуг клієнтам банку. Найбільша кількість структурних підрозділів налічується в м. Києві, Дніпропетровській, Одеській, Запорізькій, Львівській, Харківській та Київській областях. Головний офіс Банку знаходиться у м. Києві. Робота головного офісу та мережі відділень приведена до єдиних стандартів бізнесу.

Клієнтами Банку є бюджетні установи, значна кількість приватних осіб та підприємств різних галузей економіки.

Банк є принциповим членом двох міжнародних платіжних систем та учасником НПС «ПРОСТІР», одним із лідерів ринку платіжних карток в Україні. АТ «ПУМБ»

працює на власному процесинговому центрі, який є одним із найбільших операторів послуг у сфері емісії та обслуговування БПК (обслуговує понад 1 300 банкоматів, понад 300 ПТКС та понад 11 900 терміналів АТ «ПУМБ» і 16 банків-партнерів, об'єднаних загальним брендом «Радіус»). Добре розвинена інфраструктура обслуговування БПК, а також приналежність Банку до фінансово-промислової групи сприяють залученню підприємств на обслуговування за зарплатними проектами. Процесинговий центр Банку має власний сайт, який забезпечує комфортну взаємодію з партнерами та клієнтами Банку.

На звітну дату судовими інстанціями розглядалися справи за участі АТ «ПУМБ» в якості позивача та відповідача переважно за позовами щодо врегулювання договірних відносин з кредитування.

За публічною інформацією, діяльність АТ «ПУМБ» у минулому році перевірялася НБУ. За результатами перевірок було виявлено порушення та застосовано штрафні санкції у сумі 10,85 млн. грн. і письмове застереження.

Основні напрями розвитку АТ «ПУМБ» в рамках Стратегії: фокус на побудову ефективної та стабільної банківської моделі, концентрація на двох основних клієнтських сегментах: корпоративному та роздрібному, диверсифікація ресурсної бази за джерелами залучення коштів та кредитного портфеля за основними позичальниками та видами економічної діяльності, забезпечення високих показників ліквідності, контроль ризиків та утримання витрат на формування резервів під нові кредитні операції на запланованому рівні за рахунок жорстких критеріїв відбору позичальників, впровадження найкращих стандартів банківського сервісу.

2. Фінансові показники діяльності банку

2.1. Джерела формування ресурсів

2.1.1. Капітал

Ефективна діяльність⁶ фінансової установи сприяла нарощенню обсягу власного капіталу. Позитивна динаміка останнього у II півріччі минулого року перервана підвищенням базової ставки податку на прибуток. Станом на 1 січня 2024 року власний капітал АТ «ПУМБ» складав 17 389,56 млн. грн.

Структуру власного капіталу Банку наведено у таблиці нижче.

Таблиця 2.1. Структура власного капіталу АТ «ПУМБ», млн. грн.

Показник	01.01.22	01.01.23	01.04.23	01.07.23	01.10.23	01.01.24	Темп приросту за 2023 рік, %	Темп приросту за II півріччя 2023 р., %
Сплачений статутний капітал	4780,59	4780,59	4780,59	4780,59	4780,59	4780,59	0,00	0,00
Загальні резерви, емісійні різниці та інші фонди банку	3011,57	3011,57	3011,57	3011,57	3011,57	3011,57	0,00	0,00
Результат минулих років	19,38	4221,53	3825,68	3825,68	3825,68	3831,56	-9,24	0,15
Результати переоцінки	562,16	80,41	196,26	421,74	713,12	1810,57	-	329,31
Пайовий компонент конвертованого боргового фінансового інструменту	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-
Фінансовий результат поточного року	4187,59	-397,72	1545,22	3676,53	5680,97	3955,27	-	-
Власний капітал	12561,29	11696,38	13359,33	15716,12	18011,93	17389,56	48,67	10,65

Якість власного капіталу Банку добра. Прибуток, отриманий за підсумками 2021 року, залишився нерозподіленим. На покриття збитків, отриманих за підсумками 2022 року, спрямовано частину прибутків минулих років. Разом з тим, наразі останніми та фінансовим результатом 2023 року⁷ сформовано понад 44% власного капіталу. Рівень покриття активів та кредитно-інвестиційного портфеля власними коштами є прийнятним – 11,34% та 13,66% відповідно.

Обсяг коштів, інвестованих Банком в основні засоби, є прийнятним, коефіцієнт захищеності капіталу складав 11,61%.

Станом на 01.01.2024 р. регулятивний капітал Банку становив 14 696,5 млн. грн. Структура регулятивного капіталу задовільна: капітал I рівня складав 7 351,78 млн. грн., коефіцієнт фондової капіталізації – 32,53%. Непрофільні активи на обсяг регулятивного капіталу чинять певний тиск, зменшуючи основний капітал на 120,07 млн. грн. Показники достатності регулятивного та основного капіталу перевищують нормативні значення, встановлені НБУ (Н2 = 19,49%, при нормативному не менше 10%, Н3 = 9,75%, при нормативному не менше 7%), проте є

⁶ збиткова діяльність за підсумками 2022 року була зумовлена суттєвим обсягом відрхувань на формування резервів під очікувані збитки від наслідків військових дій, що відбуваються на території України

⁷ не підтверджений аудиторським висновком

нижчими за середні значення по банківській системі України, що становили 21,07% та 12,24% відповідно.

Згідно з результатами оцінки стійкості банку, сформованими НБУ на основі балансу АТ «ПУМБ» станом на 1 січня 2023 року, потреби в нарощенні капіталу Банк не мав.

Якість власного капіталу АТ «ПУМБ» добра, показники достатності капіталу прийнятні. Разом з тим, не виключено, що на показники капіталізації чинитиме тиск формування резервів на покриття збитків від зменшення корисності активів, зумовлене погіршенням фінансового стану позичальників, на яких суттєвий негативний вплив чинять військові дії, що відбуваються на території України.

2.1.2. Зобов'язання

Зобов'язання АТ «ПУМБ», обсяг яких впродовж аналізованого періоду суттєво зріс, станом на 01.01.2024 р. склали 135 944,91 млн. грн., у т. ч. кошти, залучені від пов'язаних сторін – 19 521,66 млн. грн. (14,36% зобов'язань). Основною складовою ресурсної бази є клієнтські кошти.

Структуру зобов'язань Банку наведено у таблиці нижче.

Таблиця 2.2. Структура зобов'язань АТ «ПУМБ», млн. грн.

Показник	01.01.22	01.01.23	01.04.23	01.07.23	01.10.23	01.01.24	Темп приросту за 2023 рік, %	Темп приросту за II півріччя 2023 р., %
Заборгованість перед НБУ	5693,03	4188,30	0,00	0,00	0,00	0,00	-100,00	-
Кошти банків	580,86	498,90	628,07	588,78	516,68	470,54	-5,69	-20,08
Кошти бюджету та позабюджетних фондів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,55	0,00	-	-100,00
Кошти юридичних осіб	44266,07	50723,49	51798,17	61319,08	65287,22	77311,18	52,42	26,08
Кошти фізичних осіб	35075,58	37992,64	40328,71	41986,45	44278,88	47470,61	24,95	13,06
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-
Боргові цінні папери	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-
Інші зобов'язання	6471,99	6674,66	5755,78	5940,51	6991,10	10692,58	60,20	79,99
Разом зобов'язання	92087,53	100077,99	98510,73	109834,82	117074,44	135944,91	35,84	23,77

Банк має досвід співпраці з НБУ – під забезпечення ОВДП в 2020-2022 рр. Банк залучав довгострокові кредити рефінансування. Зобов'язання перед регулятором у I кварталі минулого року Банк виконав достроково в повному обсязі.

Кошти банків на звітну дату представлено залишками на кореспондентських рахунках інших банків, переважно у ВКВ та кредитом овернайт у національній валюті.

Диверсифікуючи ресурсну базу, Банк залучав кошти бюджетних установ та позабюджетних фондів, а починаючи з 2016 року розміщував ощадні (депозитні) сертифікати. Зобов'язання перед кредиторами виконано в повному обсязі.

Інші зобов'язання, частка яких у зобов'язаннях перевищувала 7%, переважно сформовано кредиторською заборгованістю (6 046,08 млн. грн., у т. ч. кошти в розрахунках інших банків – 2 246,15 млн. грн., кошти в розрахунках суб'єктів господарювання – 1 226,83 млн. грн., кредиторська заборгованість за прийняті платежі – 860,36 млн. грн., кредиторська заборгованість за розрахунками з працівниками банку – 588,24 млн. грн., інша кредиторська заборгованість за операціями з клієнтами банку – 535,66 млн. грн., кредиторська заборгованість за господарською діяльністю – 293,6 млн. грн., доходи майбутніх періодів – 159,29 млн. грн., кошти клієнтів банку за недіючими рахунками – 63,39 млн. грн., клірингові рахунки за розрахунками платіжними картками – 27,34 млн. грн., кредитові суми до з'ясування – 14,13 млн. грн., кредиторська заборгованість за операціями з готівкою – 12,04 млн. грн., інша кредиторська заборгованість за операціями з банками – 11,04 млн. грн.), розрахунками за податками й обов'язковими платежами (3 443 млн. грн.), нарахованими витратами (649,37 млн. грн.), коштами на транзитних рахунках (319,96 млн. грн.) та банківськими резервами під фінансові й нефінансові зобов'язання (232,88 млн. грн.).

Протягом аналізованого періоду диверсифікація ресурсної бази була прийнятною. Станом на початок поточного року кошти 20 найбільших кредиторів формували 15,64% обсягу зобов'язань Банку.

Портфель коштів клієнтів

Станом на 01.01.2024 р. портфель коштів клієнтів становив 124 781,79 млн. грн. За підсумками 2022 року номінальний (без урахування валютно-курсних коливань) та реальний приріст клієнтського портфеля становив майже 12% та близько 3% відповідно. При цьому, кошти приватних клієнтів заміщалися коштами юридичних осіб – відтік становив менше 2%, приріст перевищував 6% відповідно. За підсумками минулого року номінальний та реальний приріст клієнтських коштів перевищував 40% та становив близько 39% відповідно. При цьому, темпи приросту коштів корпоративних клієнтів перевищували темпи приросту коштів фізичних осіб – становили понад 51% та близько 23% відповідно.

Кошти приватних клієнтів станом на початок поточного року перевищували 38% клієнтського портфеля та/або формували 31% пасивів, що відповідало більше ніж трикратному обсягу регулятивного капіталу.

Кошти залучаються переважно в національній валюті (формують майже три чверті портфеля) та на короткостроковій основі (близько 64% портфеля). Коефіцієнт

клієнтської бази є високим, що зумовлює необхідність підтримувати суттєвий обсяг високоліквідних активів.

Інформацію про структуру клієнтських коштів Банку наведено у таблиці нижче.

Таблиця 2.3. Клієнтський портфель АТ «ПУМБ», млн. грн.

Показник	01.01.22	01.01.23	01.04.23	01.07.23	01.10.23	01.01.24	Темп приросту за 2023 рік, %	Темп приросту за II півріччя 2023 р., %
Кошти фізичних осіб, у т. ч.:	35075,58	37992,64	40328,71	41986,45	44278,88	47470,61	24,95	13,06
на вимогу	19695,87	23875,87	21261,45	20117,91	22474,18	25786,86	8,00	28,18
строкові	15379,71	14116,77	19067,26	21868,54	21804,71	21683,75	53,60	-0,84
Кошти юридичних осіб, у т. ч.:	44266,07	50723,49	51798,17	61319,08	65287,22	77311,18	52,42	26,08
на вимогу	34461,37	42479,56	33679,43	34267,81	43759,88	53998,45	27,12	57,58
строкові	9804,71	8243,93	18118,74	27051,27	21527,35	23312,72	182,79	-13,82
Всього коштів клієнтів	79341,66	88716,12	92126,88	103305,52	109566,11	124781,79	40,65	20,79
<i>Строкові кошти у клієнтському портфелі, %</i>	<i>31,74</i>	<i>25,20</i>	<i>40,36</i>	<i>47,35</i>	<i>39,55</i>	<i>36,06</i>		
<i>Кошти фізичних осіб у клієнтському портфелі, %</i>	<i>44,21</i>	<i>42,82</i>	<i>43,78</i>	<i>40,64</i>	<i>40,41</i>	<i>38,04</i>		

Клієнтський депозитний портфель АТ «ПУМБ» диверсифікований за основними вкладниками, а кошти суб'єктів господарювання – за видами економічної діяльності. На звітну дату кошти 10 найбільших вкладників формували менше 12% депозитного портфеля, кошти підприємств торгівлі – менше 29% коштів корпоративних клієнтів.

Суттєвий обсяг коштів клієнтів на вимогу підвищує чутливість Банку до ризику ліквідності. Відсутність залежності Банку від коштів приватних осіб нівелює чутливість до негативної, у т. ч. неперевіреної інформації, диверсифікація ресурсної бази за основними кредиторами – чутливість до ризику ліквідності, а структура ресурсної бази за видом валют – чутливість до валютно-курсових коливань. Якість ресурсної бази АТ «ПУМБ» задовільна.

2.2. Напрями розміщення коштів

2.2.1. Активи

Активи АТ «ПУМБ» станом на 01.01.2024 р. склали 153 334,47 млн. грн., а їх основними складовими є кредитний портфель клієнтів та високоліквідні активи.

Портфель міжбанківських активних операцій сформовано депозитами овернайт у ВКВ, розміщеними в банку-нерезиденті інвестиційного класу.

Показник великих кредитних ризиків значно нижче нормативного значення, встановленого НБУ (Н8 = 31,75%, при нормативному не більше 800%) та середнього значення по банківській системі України, що становило 63,13%.

У портфелі цінних паперів превалюють ОВДП у національній валюті й депозитні сертифікати НБУ. У минулому році Банк придбав боргові цінні папери нерезидентів – емітентів інвестиційного класу. Незначним залишається обсяг акцій установ інфраструктури фінансових ринків.

Фінансові та капітальні інвестиції переважно представлено основними засобами (1 498,93 млн. грн.), нематеріальними активами (286,18 млн. грн.), активами з права користування (234,03 млн. грн.), іншими необоротними матеріальними активами (147,62 млн. грн.), інвестиційною нерухомістю (59,17 млн. грн.) та капітальними інвестиціями за не введеними в експлуатацію нематеріальними активами (34,13 млн. грн.).

Інформацію про структуру активів Банку наведено у таблиці нижче.

Таблиця 2.4. Структура активів АТ «ПУМБ», млн. грн.

Показник	01.01.22	01.01.23	01.04.23	01.07.23	01.10.23	01.01.24	Темп приросту за 2023 рік, %	Темп приросту за II півріччя 2023 р., %
Високоліквідні активи ⁸	42868,14	57042,20	57788,95	67283,27	67312,55	77488,64	35,84	15,17
МБКІД	1148,76	1836,91	2983,59	800,01	1734,94	7093,54	286,17	786,68
Кредитний портфель ⁹	56357,81	54726,13	52061,29	52757,14	54747,25	56760,77	3,72	7,59
Цінні папери	7,06	7,06	7,06	3528,32	7866,26	7483,64	-	112,10
Резерви під активні операції	-5486,17	-15817,72	-13287,60	-11946,38	-10533,01	-9211,72	-41,76	-22,89
Фінансові та капітальні інвестиції	2360,23	2483,79	2212,92	2246,72	2220,56	2265,75	-8,78	0,85
Інші активи	7393,00	11496,01	10103,85	10881,86	11737,83	11453,85	-0,37	5,26
Разом активів	104648,82	111774,37	111870,06	125550,94	135086,37	153334,47	37,18	22,13

Інші активи, що формували більше 7% валюти балансу, переважно представлено дебіторською заборгованістю (5 049,48 млн. грн., у т. ч. кошти банків у розрахунках – 4 217,53 млн. грн., інша дебіторська заборгованість за операціями з банками – 348,33 млн. грн., інша дебіторська заборгованість за операціями з клієнтами банку – 221,57 млн. грн., дебіторська заборгованість за господарською діяльністю – 113,79 млн. грн., витрати майбутніх періодів – 73,38 млн. грн., дебіторська заборгованість з придбання та продажу іноземної валюти та банківських металів за рахунок банку – 56,97 млн. грн.), нарахованими доходами (4 327,59 млн. грн.), коштами на транзитних рахунках (1 975,92 млн. грн.), запасами матеріальних цінностей (66,81 млн. грн., у т. ч. майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя – 65,89 млн. грн.) та розрахунками за податками й обов’язковими платежами (25,92 млн. грн.).

⁸ ОВДП та депозитні сертифікати НБУ враховуються як високоліквідні активи

⁹ заборгованість, що обліковується на рахунках 2-го класу балансу без урахування відсотків

Окрім класичних кредитних продуктів Банк виконує позабалансові активні операції. Портфель останніх відповідав 46,22% обсягу регулятивного капіталу.

Портфель кредитів клієнтів¹⁰

Клієнтський кредитний портфель АТ «ПУМБ», понад три чверті обсягу якого сформовано кредитами, наданими суб'єктам господарювання, станом на 1 січня 2024 року складав 59 474,53 млн. грн., у т. ч. заборгованість за кредитами, наданими пов'язаним сторонам – 850,45 млн. грн. (1,43% портфеля та/або 0,55% активів). Показник максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами значно нижче нормативного значення, встановленого НБУ (Н9 = 2,43%, при нормативному не більше 25%), проте перевищує середнє значення по банківській системі України, що становило 1,08%.

Інформацію про структуру клієнтського кредитного портфеля Банку наведено у таблиці нижче.

Таблиця 2.5. Структура клієнтського кредитного портфеля АТ «ПУМБ», млн. грн.

Показник	01.01.22	01.01.23	01.04.23	01.07.23	01.10.23	01.01.24	Темп приросту за 2023 рік, %	Темп приросту за II півріччя 2023 р., %
Кредити суб'єктів господарювання, в т. ч.:	36421,92	40915,64	38597,64	40198,49	42823,54	46478,00	13,59	15,62
кредити в поточну діяльність	30639,62	37730,06	35403,37	36386,11	38903,59	42645,16	13,03	17,20
фінансовий лізинг	1460,33	1640,15	1649,21	1786,82	1863,77	1753,70	6,92	-1,85
іпотечні кредити	0,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-
кредити овердрафт	702,26	179,77	270,23	249,44	374,53	280,54	56,06	12,47
кредити, що надані за операціями репо	153,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-
кредити, що надані за врахованими векселями	0,00	8,97	0,00	0,44	4,18	0,00	-100,00	-100,00
вимоги, що придбані за операціями факторингу	3465,66	1356,69	1274,82	1775,68	1677,47	1798,60	32,57	1,29
Кредити фізичних осіб, в т. ч.:	22004,97	18312,56	17076,21	15975,20	14909,38	12996,53	-29,03	-18,65
кредити на поточні потреби	9563,11	11638,25	10660,73	9533,41	8392,08	6519,14	-43,99	-31,62
іпотечні кредити	41,57	46,45	45,55	60,80	60,89	62,81	35,22	3,30
кредити овердрафт	12400,29	6627,86	6369,93	6380,98	6456,41	6414,58	-3,22	0,53
Сформовані резерви під кредити, що надані клієнтам	-5340,10	-15457,96	-12729,74	-11475,51	-10016,75	-7416,49	-52,02	-35,37
Всього кредитний портфель не скоригований на резерви	58426,89	59228,19	55673,84	56173,69	57732,92	59474,53	0,42	5,88

Реальне (без урахування валютно-курсових коливань та відсотків, нарахованих за користування кредитними коштами) скорочення клієнтського кредитного портфеля

¹⁰ заборгованість, що обліковується на рахунках 2-го класу балансу з урахуванням відсотків

за підсумками 2022 року перевищувало 8%, приріст за підсумками минулого року – перевищував 2%.

За цільовим спрямуванням переважають кредити в поточну діяльність.

Кредити в іноземній валюті формують менше 23% клієнтського кредитного портфеля. У розрізі позичальників, що мають валютну заборгованість, переважають суб'єкти господарювання, у т. ч. позичальники, що входять до складу найбільших та не мають валютної виручки. В кредитному портфелі фізичних осіб валютна заборгованість складає менше 1%.

Диверсифікація корпоративного кредитного портфеля Банку за видами економічної діяльності є прийнятною. Кредити, надані підприємствам сфери торгівлі, формували 34,7% заборгованості за кредитами, наданими суб'єктам господарювання, що відповідало 219,34% обсягу капіталу I рівня.

Якість активів та резерви

Щомісяця Банк здійснює розрахунок кредитного ризику за активами відповідно до вимог, визначених внутрішніми нормативними документами. При цьому враховується значення кожного з компонентів кредитного ризику (розмір експозиції під ризиком, імовірність дефолту, рівень втрат унаслідок дефолту) залежно від виду боржника/контрагента, виду активу, виду забезпечення, валюти боргу та способу оцінки активу. На покриття збитків від зменшення корисності активів Банк формує резерви.

Клієнтський кредитний портфель добре диверсифікований за основними позичальниками.

Показники якості кредитного портфеля клієнтів наведено у таблиці нижче.

Таблиця 2.6. Основні показники якості кредитного портфеля клієнтів АТ «ПУМБ»

Показник	01.01.22	01.01.23	01.04.23	01.07.23	01.10.23	01.01.24
Всього кредитний портфель не скоригований на резерви, млн. грн.	58426,89	59228,19	55673,84	56173,69	57732,92	59474,53
сформовані резерви під кредити, що надані клієнтам, млн. грн.	-5340,10	-15457,96	-12729,74	-11475,51	-10016,75	-7416,49
рівень покриття резервами клієнтського кредитного портфеля, %	9,14	26,10	22,86	20,43	17,35	12,47
Концентрація кредитного портфеля клієнтів:						
- 20 найбільших позичальників у клієнтському кредитному портфелі, %	14,26	16,19	13,44	13,50	12,89	13,00
- 20 найбільших позичальників відносно капіталу I рівня, %	111,60	132,78	100,74	102,61	99,87	105,13

З метою підтримання якості активів на прийнятному рівні юридична служба Банку на постійній основі проводить роботу щодо примусового стягнення проблемної заборгованості. Кредити окремих позичальників було погашено позичальниками та/або поручителями, певну суму заборгованості було відшкодовано шляхом реалізації забезпечення, або шляхом прийняття останнього на баланс Банку.

Виходячи з фінансових можливостей позичальників, певний обсяг проблемної заборгованості було реструктуризовано. Мало місце й переуступлення проблемної заборгованості третім особам та списання безнадійної до повернення заборгованості.

Станом на початок 2022 року питома вага 10 класу заборгованості юридичних осіб та 5 класу заборгованості фізичних осіб становила 7,26%, проти 3,82% простроченої заборгованості.

Активні військові дії негативно позначилися на платоспроможності окремих позичальників – питома вага 10 класу заборгованості юридичних осіб та 5 класу заборгованості фізичних осіб впродовж 2022 року зросла більше ніж на 18 в. п. та станом на 1 січня 2023 року становила 25,35%. Зважаючи на зазначене, на формування резервів під очікувані збитки було спрямовано 10 322,35 млн. грн. Станом на 1 січня 2023 року клієнтський кредитний портфель покривався сформованими резервами на 26,1%, проти 9,14% станом на 1 січня 2022 року.

Впродовж минулого року було списано безнадійної заборгованості за кредитами щонайменше на суму 7 833,55 млн. грн.¹¹ Зважаючи на зазначене та враховуючи незначне збільшення обсягу кредитного портфеля клієнтів, питома вага 10 класу заборгованості юридичних осіб та 5 класу заборгованості фізичних осіб зменшилася більше ніж на 12 в. п. та станом на 1 січня 2024 року становила 12,95%, проти 9,52% простроченої заборгованості. Рівень резервування клієнтського кредитного портфеля на звітну дату становив 12,47%.

Серед забезпечення зобов'язань за кредитами переважає рухоме та нерухоме майно, майнові права на грошові кошти, державні цінні папери.

Портфель МБКІД сформовано активами 1 класу.

Переважну більшість коштів на кореспондентських рахунках, відкритих в інших банках, розміщено в іноземних банках інвестиційного класу.

Банк формував резерви за кредитами клієнтів, за коштами на вимогу в інших банках, за депозитами, що розміщені в інших банках, які обліковуються за амортизованою собівартістю, за борговими цінними паперами, що рефінансуються НБУ, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, під дебіторську заборгованість за операціями з банками і клієнтами та під фінансову й нефінансову дебіторську заборгованість за операціями банку.

Безнадійна заборгованість списується з балансу за рахунок сформованого резерву згідно з внутрішніми Положеннями. Частка списаних у збиток активів станом на 01.01.2024 р. відповідала 455,67% обсягу статутного капіталу Банку.

Заходи, які вживаються співробітниками Банку щодо стягнення списаної безнадійної заборгованості, дають позитивний результат. Протягом 2022 року було повернуто раніше списаної безнадійної заборгованості на загальну суму 107,87 млн. грн., протягом минулого року – 277,93 млн. грн.

¹¹ для розрахунку використано залишки за рахунками 9611

Якість активів АТ «ПУМБ» задовільна. Основними складовими є кредитний портфель та високоліквідні активи. Кредитний портфель диверсифікований за основними позичальниками, кредити у ВКВ формують менше 23% портфеля. Разом з тим, тиск на якість клієнтського кредитного портфеля та, відповідно, на якість активів чинять активні військові дії, що відбуваються на території України. Наразі проблемна заборгованість покривається сформованими резервами майже повністю, проте, не виключено, що їх обсяг може виявитись недостатнім для покриття ймовірних втрат. Ефективність діяльності Банку є високою, однак не виключено, що доформування резервів чинитиме тиск на обсяг власних коштів.

2.3. Ліквідність

Обсяг та частка високоліквідних активів протягом аналізованого періоду коливалися. Станом на початок поточного року їх питома вага перевищувала половину обсягу активів. Основними складовими високоліквідних активів є депозитні сертифікати НБУ й ОВДП у національній валюті. Кошти на кореспондентських рахунках, відкритих в інших банках, розміщено переважно в банках-нерезидентах інвестиційного класу. Кошти на кореспондентському рахунку в НБУ підтримуються в обсязі, необхідному для поточного обслуговування клієнтів та виконання власних зобов'язань.

Інформацію про структуру високоліквідних активів наведено у таблиці нижче.

Таблиця 2.7. Структура високоліквідних активів АТ «ПУМБ», млн. грн.

Показник	01.01.22	01.01.23	01.04.23	01.07.23	01.10.23	01.01.24	Темп приросту за 2023 рік, %	Темп приросту за II півріччя 2023 р., %
Готівкові кошти та банківські метали	2657,65	2474,61	2118,19	1968,07	1949,16	2886,36	16,64	46,66
Кошти в НБУ	1874,14	3627,74	9631,58	6280,84	9450,67	9998,71	175,62	59,19
Коррахунки в банках	6748,72	13493,90	16930,22	11106,84	6381,26	3763,59	-72,11	-66,11
Казначейські та інші цінні папери (НБУ)	31587,64	37445,95	29108,96	47927,52	49531,45	60839,98	62,47	26,94
Разом, високоліквідні активи	42868,14	57042,20	57788,95	67283,27	67312,55	77488,64	35,84	15,17

Значення коефіцієнтів покриття ліквідністю за всіма валютами та в іноземній валюті й коефіцієнта чистого стабільного фінансування значно перевищують установлені значення НБУ ($LCR_{vv} = 232,16\%$, $LCR_{iv} = 394,88\%$, $NSFR = 191,34\%$, при нормативних значеннях не менше 100%).

Показник швидкої ліквідності, який характеризує здатність розраховуватись за поточними зобов'язаннями, є високим.

Показники ліквідності Банку наведено у таблиці нижче.

Таблиця 2.8. Показники ліквідності АТ «ПУМБ», %

Показник	01.01.22	01.01.23	01.04.23	01.07.23	01.10.23	01.01.24
Частка високоліквідних активів у чистих активах	40,96	51,03	51,66	53,59	49,83	50,54
Швидка ліквідність	80,41	88,07	106,15	123,87	103,44	105,40
Пасивне/активне (+/-) сальдо за МБО у зобов'язаннях	-1,76	-10,64	-19,58	-10,30	-6,49	-7,64
Концентрація ресурсної бази:						
- частка коштів 20 найбільших кредиторів у зобов'язаннях	15,96	14,35	14,26	13,87	14,94	15,64
- частка коштів 10 найбільших вкладників у депозитному портфелі	16,26	14,23	16,07	13,58	11,07	11,82

Сальдо за міжбанківськими операціями активне.

Показники ліквідності АТ «ПУМБ» високі. Чутливість до ризику ліквідності нівелюється диверсифікацією ресурсної бази за основними контрагентами та прогнозованістю грошових потоків найбільших кредиторів, а також вагомим обсягом високоліквідних активів. Разом з тим, фактором тиску на ліквідність кредитно-фінансової установи є активні військові дії, що відбуваються на території України.

2.4. Фінансові результати діяльності

Показники ефективності діяльності Банку наведено у таблиці нижче.

Таблиця 2.9. Основні показники ефективності діяльності АТ «ПУМБ»

Показник	01.04.22	01.07.22	01.10.22	01.01.23	01.04.23	01.07.23	01.10.23	01.01.24
Чистий процентний дохід, млн. грн.	2830,14	5578,24	8073,70	10154,55	2522,30	5402,08	8829,27	12365,48
Чистий комісійний дохід, млн. грн.	402,81	717,36	1081,88	1751,60	530,95	988,13	1406,71	2004,13
Результат від переоцінки та від операцій з купівлі-продажу, млн. грн.	199,63	645,63	1184,09	2852,09	337,10	560,34	761,94	1062,42
Чистий операційний дохід, від основної діяльності, млн. грн.	3432,58	6941,24	10339,68	14758,25	3390,35	6950,55	10997,92	15432,04
Чистий інший операційний дохід, млн. грн.	23,58	170,58	193,47	274,05	36,79	23,72	-6,32	-77,62
Чистий операційний дохід, млн. грн.	3456,16	7111,82	10533,14	15032,30	3427,14	6974,27	10991,60	15354,42
Інший дохід, млн. грн.	35,76	60,37	92,35	132,89	48,19	128,26	217,76	312,73
Загальні адміністративні витрати, млн. грн.	1484,95	2573,94	3717,29	5124,94	1404,90	2863,95	4552,29	6755,05
Відрахування в резерви, млн. грн.	1780,39	4331,65	6849,64	10525,58	186,01	-245,00	-279,47	675,08
Податок на прибуток, млн. грн.	40,79	47,96	10,54	-87,62	339,20	807,04	1255,58	4281,75
Фінансовий результат поточного року, млн. грн.	185,80	218,63	48,03	-397,72	1545,22	3676,53	5680,97	3955,27
Коефіцієнт ефективності діяльності, %	220,70	260,62	267,01	277,34	232,23	231,86	230,51	217,66
Адміністративні витрати / Доходи, %	31,01	26,67	24,99	23,92	25,13	24,56	24,36	26,17
Чиста процентна маржа, %	11,89	11,23	10,19	9,08	9,14	8,68	8,74	8,06
ROA до оподаткування та відрахувань до резервів, %	8,43	9,25	8,72	8,98	7,51	6,81	6,59	5,81
ROE до оподаткування та відрахувань до резервів, %	64,73	73,36	76,31	85,84	62,85	54,39	49,41	51,25

Адміністративні витрати відносно валових доходів упродовж аналізованого періоду були прийнятними, а ефективність діяльності – високою. Впродовж тривалого часу Банк формував резерви на покриття збитків від зменшення корисності активів та мав позитивний фінансовий результат.

Зважаючи на активні військові дії, що відбуваються на території України, відрахування на формування резервів у 2022 році суттєво зросли (за підсумками року перевищили 48% витрат). Незважаючи на високу ефективність діяльності, фінансовий результат за підсумками року був від’ємним.

За підсумками минулого року ефективність діяльності була високою, а фінансовий результат позитивним.

Незважаючи на високу ефективність діяльності, фінансовий результат АТ «ПУМБ» в поточних умовах значною мірою буде залежати від якості активів.

3. Уразливість банку до окремих видів ризиків

АТ «ПУМБ» здійснює регулярні кроки, спрямовані на зниження уразливості до індивідуальних ризиків, включаючи кредитний, ліквідності, операційний, процентний ризик банківської книги, ринковий, комплаєнс-ризик та інші. Внутрішніми нормативними документами регламентовані повноваження та обов'язки відповідальних осіб/органів, що знижує вплив внутрішніх чинників операційного ризику. Операційне середовище (у тому числі регуляторна база) на фінансовому ринку залишається складним, що може наражати Банк на певні ризики у процесі взаємодії з основними контрагентами та контролюючими органами. Крім того, ситуація суттєво ускладнюється активними військовими діями, що відбуваються на території України з 24 лютого 2022 року.

Незважаючи на те, що Банк кредитує переважно корпоративних клієнтів, клієнтський кредитний портфель диверсифікований за основними позичальниками. В свою чергу, кредитний портфель суб'єктів господарювання диверсифікований за видами економічної діяльності. Питома вага валютної складової не досягає 23%. Окремі позичальники, кредити яких номіновано в іноземній валюті, не мають джерел надходження валютної виручки, що в умовах валютно-курскових коливань є фактором чутливості установи до валютного ризику.

Якість клієнтського кредитного портфеля Банку задовільна – питома вага 10 класу заборгованості юридичних осіб та 5 класу заборгованості фізичних осіб станом на 1 січня 2024 року становила 12,95%, проти 9,52% простроченої заборгованості. Частково кредитний ризик нівелюється резервами, сформованими на покриття збитків від зменшення корисності активів. Рівень резервування перевищує 12%. Окремо слід зазначити, що понад 21% обсягу кредитного портфеля сформовано роздрібними кредитами, переважна більшість яких є бланковими, тож не виключено, що обсяг сформованих резервів може виявитись недостатнім для покриття ймовірних втрат в поточних умовах. Здатність Банку формувати резерви підтримується високими показниками ефективності діяльності.

Задовільна якість кредитного портфеля та значний обсяг коштів клієнтів на вимогу (формують майже 64% клієнтського портфеля), а також прийнятий обсяг власних коштів, інвестованих в основні засоби, нівелюють чутливість до процентного ризику. Значення чистої процентної маржі високе.

Структура портфеля цінних паперів за емітентами та низька чутливість до процентного ризику нівелюють чутливість до ринкового ризику.

Значний обсяг та структура високоліквідних активів та диверсифікація ресурсної бази за основними кредиторами нівелюють чутливість Банку до ризику ліквідності. Разом з тим, активні військові дії, які з 24 лютого 2022 року відбуваються на території України, зумовлюють фізичне руйнування виробничих потужностей та інфраструктури, призводять до порушення ланцюгів постачання, скорочення пропозиції окремих товарів, збільшення виробничих витрат бізнесу, зменшення зайнятості населення та суттєво погіршують фінансовий стан позичальників, підвищуючи чутливість Банку до кредитного ризику та, відповідно, до ризику

ліквідності. Непередбачуваність сценаріїв подальшого розгортання воєнних дій ускладнює оцінку наслідків військової агресії для боржників та розміру кредитних збитків банків.

АТ «ПУМБ» притаманні спільні ризики для банківської системи. Разом з тим, уразливість банківської установи до окремих ризиків розцінюється на індивідуальній основі, виходячи із моделі внутрішньої організації, активності Банку на окремих ринках, управління активними та пасивними операціями, а також якості вкладень і стабільності пасивної бази. Наразі Банк має підвищену чутливість до кредитного ризику, а також до ризику ліквідності, чутливість до інших індивідуальних ризиків є помірною.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг АТ «ПУМБ» підтверджено на рівні uaAAA зі зміною прогнозу на «стабільний» та виключенням із Контрольного списку, рейтинг надійності банківських вкладів (депозитів) АТ «ПУМБ» підтверджено на рівні «5».

Голова рейтингового комітету

М. Б. Проценко

Додатки

Дані балансу АТ «ПУМБ», млн. грн.

Показник	01.01.20	01.01.21	01.01.22	01.01.23	01.04.23	01.07.23	01.10.23	01.01.24
Активи								
Готівкові кошти, банківські метали та залишки в НБУ	3733,90	3953,19	4531,79	6102,35	11749,77	8248,92	11399,83	12885,07
Казначейські та інші цінні папери (НБУ)	11966,27	22167,99	31587,64	37445,95	29108,96	47927,52	49531,45	60839,98
Кошти в інших банках	3806,03	6582,90	7897,47	15330,81	19913,81	11906,85	8116,20	10857,13
Кредити клієнтам	37463,65	41125,70	56357,81	54726,13	52061,29	52757,14	54747,25	56760,77
Цінні папери	7,06	7,06	7,06	7,06	7,06	3528,32	7866,26	7483,64
Фінансові та капітальні інвестиції	2188,69	2277,25	2360,23	2483,79	2212,92	2246,72	2220,56	2265,75
Нараховані доходи	3380,30	2369,69	2688,91	4983,91	4425,63	4904,28	5038,66	4327,59
Резерви	-7756,78	-5607,39	-5486,17	-15817,72	-13287,60	-11946,38	-10533,01	-9211,72
Інші активи	614,15	2387,56	4704,08	6512,11	5678,22	5977,58	6699,17	7126,26
Разом активів	55403,25	75263,95	104648,82	111774,37	111870,06	125550,94	135086,37	153334,47
Зобов'язання								
Заборгованість перед НБУ	0,00	4200,55	5693,03	4188,30	0,00	0,00	0,00	0,00
Кошти банків	934,14	915,66	580,86	498,90	628,07	588,78	516,68	470,54
Кошти бюджету та позабюджетних фондів	0,63	0,74	0,00	0,00	0,00	0,00	0,55	0,00
Кошти суб'єктів господарювання	21843,53	29148,00	44266,07	50723,49	51798,17	61319,08	65287,22	77311,18
Кошти фізичних осіб	20512,17	27115,45	35075,58	37992,64	40328,71	41986,45	44278,88	47470,61
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Боргові цінні папери	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Субординований борг	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Капітальний інструмент з умовами списання/конверсії	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Нараховані витрати	271,96	191,97	288,24	358,92	386,01	447,81	527,47	649,37
Інші зобов'язання	2771,61	3981,86	6183,75	6315,74	5369,78	5492,70	6463,64	10043,21
Разом зобов'язань	46334,04	65554,24	92087,53	100077,99	98510,73	109834,82	117074,44	135944,91
Власний капітал								
Сплачений статутний капітал	3294,49	4780,59	4780,59	4780,59	4780,59	4780,59	4780,59	4780,59
Загальні резерви, емісійні різниці та інші фонди банку	1577,09	1707,52	3011,57	3011,57	3011,57	3011,57	3011,57	3011,57
Результат минулих років	1012,86	8,85	19,38	4221,53	3825,68	3825,68	3825,68	3831,56
Результати переоцінки	561,75	578,96	562,16	80,41	196,26	421,74	713,12	1810,57
Пайовий компонент конвертованого боргового фінансового інструменту	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Фінансовий результат поточного року	2623,02	2633,79	4187,59	-397,72	1545,22	3676,53	5680,97	3955,27
Разом власного капіталу	9069,21	9709,71	12561,29	11696,38	13359,33	15716,12	18011,93	17389,56

Дані звіту про фінансові результати АТ «ПУМБ», млн. грн.

Показник	01.01.20	01.01.21	01.01.22	01.01.23	01.04.23	01.07.23	01.10.23	01.01.24
Доходи								
Процентні доходи	7985,40	9162,17	11834,10	14895,45	4135,67	8877,80	14604,21	20264,55
Комісійні доходи	1896,45	2057,46	2915,06	2982,82	968,82	1917,30	2860,36	3871,75
Результат від переоцінки та від операцій з купівлі-продажу	261,91	257,21	297,27	2852,09	337,10	560,34	761,94	1062,42
Інші операційні доходи	582,35	580,51	467,76	561,53	100,69	176,70	240,61	298,50
Інші доходи	39,00	48,22	19,89	25,02	9,95	20,54	26,02	34,80
Повернення списаних активів	36,85	41,64	183,83	107,87	38,23	107,72	191,74	277,93
Всього доходи	10801,95	12147,21	15717,91	21424,78	5590,47	11660,40	18684,87	25809,95
Витрати								
Процентні витрати	2487,05	2389,00	2603,21	4740,90	1613,37	3475,72	5774,94	7899,07
Комісійні витрати	526,17	739,52	1196,98	1231,21	437,87	929,18	1453,65	1867,62
Інші операційні витрати	285,77	312,31	297,68	287,48	63,90	152,98	246,92	376,12
Загальні адміністративні витрати	3871,32	4424,32	5558,80	5124,94	1404,90	2863,95	4552,29	6755,05
Відрахування в резерви	447,09	1085,47	949,98	10525,58	186,01	-245,00	-279,47	675,08
Податок на прибуток	561,52	562,79	923,68	-87,62	339,20	807,04	1255,58	4281,75
Всього витрати	8178,93	9513,41	11530,32	21822,50	4045,25	7983,87	13003,90	21854,69
Фінансовий результат	2623,02	2633,79	4187,59	-397,72	1545,22	3676,53	5680,97	3955,27